

„DALMATINSKI HRVAT“ Izlazi svaka subota.
Godišnja predplata Din 80 — Polugodišnja
Din. 41 — Trimestrično Din 22 — Za Ameriku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38 004

Prijemni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(Interurban)

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. II.

ŠIBENIK, 10. PROSINCA 1923.

Br. 50.

Reakcijonarne metode.

„Tarpejska je pećina blizu Kapitola“
(istorička poglavica).

Društvene prilike iznašale su svagda na površinu razne pojmove o slojevinama naroda. Stari vijek je u tome bio veoma otmen i isticao je patricije pored plebejaca, kao one, koji su isključivo bili dionici političkih prava pored onih, koji su se bavili samo obrudjivanjem zemljišta i stočarstvom, nemajući uopće dijoništvo u državnim poslovima. Srednji feudalni vijek napose bio je zadajan staleškom superioritetu tako, da je ideja apsolutizma bila jedini pojmovi tadašnjeg kulturnog i političkog shvaćanja. Bilo je dođeš mornat, kad su pokreti masa u svim svojim raznobojnim fazama davali odjeka duhu slobode i pravičnosti, nu, koliko uslijed nečinastine ekonomskih sredstava, toliko i uslijed pomjankanja jače duševne snage i dizorganizacije pojedinih stjenjujućih klasa, relativno ostvarenje narodne slobode sve do najnovijih vremena snivalo je u zagrljaju nesmiljene sudbine.

Tko se i malo sjeća rimske povijesti i agrarnog pokreta širokih slojeva rimskog naroda, kad je ono Spurije Kasije predložio agrarni zakon i zbog toga bio bačen od patricija sa Tarpejske pećine, može lako da shvati pojmom političkog egizma, smisao duševne prepotencije, odraz društvene izolovanosti. Reakcijonarna staleška solidarnost, koja je vladala na Kapitolu i koja je iz temelja nastojala da uguši svaku evoluciju političkog napredka širokih masa, očitovala se najbolje u onoj poznatoj poslovici: „Tarpejska je pećina blizu Kapitola“, t. j. svakoga čeka neminovna strašna smrt, tko se bude suprotstavio jednoj ideji, ideji sile, bogatstva i nemoralu.

I ako se je duh vremena promjenio, iako se starih društvenih i političkih prilika imamo da sjećamo i da se po njima učimo možemo ipak da ih u mnogočem aplikiramo na naše nevoljne prilike, u kojima nažalost vlasta zgodljivi konzervativni duh političkog reakcijonarstva, prema današnjem vijeku gori i opasniji od starijih vremena.

Cini se, da nikada nije bila u našoj državi napetija politička at mosfera do danas. S jedne strane postavljaju se ljudi grube sile i ambicije, mržnje i osvete, korupcije i nemoralu, nesposobnosti i nerada, — ljudi, koji se inače kao plaha kočuta boje svoje sjene i svakog

šušnja, kad god i pomisle na strah i trepet. U svojoj nečistoj savjeti, koja je već davno ogreza i indiferentnosti ikakovih osjećaja, gledaju krvavim okom svakoga, tko ne će da odobi njihove „patricijske namide“, njihovu podmuklost i bahati temperamenat, spremni svagda da u ime banalnog naslova „zaštite državnih interesa“ bacaju u propast Tarpejske pećine ljudi iskrenog rođoljubnog čuvstva, ljudi otvorenih i poštenih političkih načela.

Gоворiti takvim ljudima o građanskoj slobodi i o političkim pravima danas je utopija. Izlijev strasti, koji zasljepljuje svako čuvstvo pravičnosti, svako poštovanje zakona i svaku moralnu obavezu prema narodu svome, danas je kod njih u punom jeku. I neina dana u toku našeg političkog života, poslon od stvorenja ove države pa unaprijed, da se ne čuju sve jači i potresni vapaji za slobodom i pravicom i to, dabogima, ne iz objesti i iz mada, već iz zbiljskih potresa ojađene duše naroda. Kolikogom inade čuvstvenih i zamamnih poteza pri primanju jedinstvenosti ove države, pri slvačanju političke unifikacije i pri lakovjernom ubjedjenju o političkim pravicama kao u narodnoj državi, toliko u realnom životu inade kuđikamo gorkih istina, da su ljudi, koji hoće nekakvu specijalnu priverenost — ne državu, već režim, u vlastitom političkom osvjeđenju, već fantastičnim i megalomanijskim nacionalnim težnjama — postali upravo tlačitelji naroda, koji osjeća presiju njihove neiskrenosti i dnevno se gusi u negaciju njihova rada. Pa, dok bi bilo vrijeme, da se ti ljudi višeg i nižeg kalibra najednom osvjeste, njihovo im „patricijsko“ shvaćanje ne da mira, dapače ogorčeno samo viču: Tarpejska je pećina

blizu Kapitola.

Ali s drugo strane стоји narod, bđije hrvatski narod, koji vrlo dobro zna, da slojevi naroda injes danas po svom naziranju i po prekaljenom čuvstvu svoje političke osebujnosti onako razvršteni, kao što je to bilo u ranije historičko doba. Hrvatska je svijest vojevala dugo i sudjelovala u pokretima za svoje narodno oslobođenje, da je ne može danas ni gvođena ruka da umekša, a kamo li da satre. Hrvatska je svijest djelo vjekova, djelo kulturne političke prošlosti, koju je stvorila izdrživa borba heroja za vlastitom slobodom, za pravicom i željenom narodnom srećom. U toj borbi, oče-

ličen hrvatski narod, ne preže danas za tim da traži preko svoga, da mrzi, kad nije ljubljen, da građani, kad mu se otušuje, da jadikuje, kad mu se ne dariva, da se plaši, kad je junak, već u evoluciji svojih pravdinih i zasljeđenih političkih pretendenca potražuje bratsku ljubav, socijalnu i političku jednakost, u jednu riječ, ostvarenje onih političkih i socijalnih prava, što su mu ih djedovi, kao svagda savremeno pitanje, u amanet ostavili.

Golema je varka i obsenjivanje prostote tražiti od hrvatskog naroda priznanje za današnji politički, kulturni i ekonomski prosperitet. Naivno je i smješno potraživati sve moguće načine da se hrvatski narod odbije od puta, kojim je u postignuću svojih pravica krenuo, kao što je reak-

cionarno sredstvo upotrebljavati stare političke metode progona i zatvaranja, što su ih za vrijeme narodnog rođstva proti njemu upotrebljavali politički njegovi neprijatelji. To mogu da traže samo duševne kukavice, kruhoborci i ljudi ambicije. Ni strah pred Tarperjskom pećinom, ni progoni, ni zatvaranja — to jedino sredstvo partizanskih šovena i nadutih olina, ne može da ubije duh, koji živi u sjaju istine i težnje za pravednošću.

Kapitol je bezbeli moćan i može da za čas sa reakcijonarnim potenzima osuđiti realizaciju jedne pravedne i svete ideje, ali Tarpejska pećina nije tako visoka, da njezin ponor ue će moći da ispunje tjelesa sinova hrvatskog naroda.

Pr. 27/23
2

U Ime Njego a Veličanstvu Kralja!

Ke Okružni sud u Šibeniku, kao sudbeni dvor i molbe u tiskovim poduzinama i u zapljene određenoj od političkih subjekata, Švedskog Peglarskog Štaba u Šibeniku u pogledu „zadržanja posluženog tiskopisa „Dalmatinski Hrvat“ br. 10 Štampan dan 8. decembra 1923. u tiskarni „Putev Tiskara“ odgovornog mrežnjaka M. Borovića u ulomku clama Štab je Jadranu Stražu“ od rječi „I potela na razne mene“ do ići će „monarhizmu i militarizmu“ koju je zapljenu uvožilo Državno Odjeljstvo odlukom 9. m. Ss 10.23.1 u nejavnoj sjednici, zadržati D. O.

presudio je:
poništju se zapljena.

Obrázloženje

U smislu čl. 138 Ustava može se zabraniti

niti rasturanje novine i štampanih spisa, koji izazivaju mržnju protiv države kao cijele vjerski ili plemenski razdor, logu sive u i zapljene učinku u i članu „Šta je Jadranu Stražu“ ne može se da učini Državno Odjeljstvo da opravlja svoje turski da se zapljene učinkom uvoženje srpskih naroda, ali to ne stoji. Ne može se reći da se taj nečin da ga se u srpskom dijelu naroda za to što se spominje Beograd, jer ga tu Štab i način srpski kuo takav ne uvožnje ne učine. Kao što je u članku članku Beograd uze, u smislu vlasti, ljudi koji su na vlasti način uprave, tako se i taj učinak na njih odnosi. A pošto Ustava ne zabranjuje o tome pisati, ne može se da se zapljene opravdu pozvati na gornju propis Ustava, pak je stoga treba poništiti.

Šibenik dne 10 decembra 1923.

SPALATIN

UBRZAVANJE FERMENTACIJE.

Jedan hrvatski intelektualac je ovih dana izustio gornju izrek. Mi se snjome veoma rado poslužujemo, jer smo uvjereni, da je tako tačno, jezgrovita pogodjena definicija današnjih prilika. Postupak režimlja je doista takav, osobito prema hrvatskom narodu, kao da se trudi i svim silama napinje, da današnji nezdravi odnosnaji između hrvatskog i srpskog naroda, čim prije dozore ili dofermentiraju.

Na dnevnom su redu: progonstva, perkusije, premetačine, apsi, zatvaranja, osude i novinske zapljene, ali samo kod Hrvata. — „Dalmatinski Hrvat“ i splitski „Narod“ plijene se redovito i po odredjenom planu. Zašto? Zato, jer su to dva čista hrvatska lista, koji neustrašivo stoje na braniku prava hrvatskog naroda. Mi smo izvan zakona. Nesmijemo preštampati ono, što se piše po drugim našim novinama i ono što se već čitalo, a da nije bilo zaplijenjeno. Tomu postupku ne treba objašnjenja. Cilj je proziran. Uništavati nas materijalno, utruditi predplatnike i tako nas dotući, kada nije moguće drugačije. Ali se varaju ti račundžijel Hrvati će dokraj izdržati

Nas list je opet, (Br. 49, od 8. XII 1923) po kojemu koji put, zaplijenjen za to, jer je preštampao članak iz „Slobod. Dom“, „Šta je Jadranu Stražu?“ Sud je zaplijenio poništio, a Državno Odv. se pritužilo na Viši Sud. — Nadamo se, da će i Viši Sud zaplijenju poništiti.

Neka zapamtite Gosp. cenzori! Prije će u ovoj našoj državi nestati ovog trulog policijskog režima, nego li će oni nas utruditi i ušutkati u ovoj pravednoj borbi. — Ubrzana će fermentacija, ako ikome, a to sigurno Hrvatima donijeti željenog ploda.

Pravda proti teroru ipora ipak pobijediti!

DROGARIJA
VINKO VUČIĆ
SIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda,
laka boja gumenih predmeta
i o.

OPTIKA.

Naočala — Čvika.

Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu.

PRIMAJU SE POPRAVCI.

Nasilja splitske policije.

Narod kaže: »Vuk mijenja dlanu, ali čudi nikada«. Tako je i sa splitskom policijom, iako se je svak nudio, da će poslije sudbenih osuda izrečenih nad policijsima nastati bolje prilike, a kad tamo sve je ostalo pri staromu, dapače i gore. U tom pogledu u zadnje vrijeme se ističe i »bere lovorce« komesaricé Tecilačić.

Na dan ujedinjenja, grupa šibenskih omladina, kojoj se pripadalo i druge mlagarije, pošla je da proslavi naknadno, sa splitskim omladinama, otvorenje »Hrvatskog Kola« u Splitu. Splitska policija, izgleda nahuškana, od glasovitog u proganjaju Hrvatske Omladine u Šibeniku, policijaca Carevića, već unapred je stvorila plan da poapsi šibencane. U jutro oko 11 sati tog dana, jedan dio šibenskih omladina, nalazio se u prostorijama »Hrvatskog Kola« u Splitu, gdje su se sakupili splitski Hrvati da proslave dan ujedinjenja. Toga dana su i Orjunci imali nekakav svoj kongres. Ljuti na splitske Hrvate, radi svoje blameže i neuspjeha, napali su jednog splitskog omladincu i pokušali, da mu skinu s grudi hrvatsku trobojnici. Radi toga je nastala strka, pogotovo kada su neki iz Orjune stali pucati iz revolvera, i prolazeći ispod »Hrvatskog Kola« stali za-

da mu skinu s grudi hrvatsku trobojnici. Radi toga je nastala strka, pogotovo kada su neki iz Orjune stali pucati iz revolvera, i prolazeći ispod »Hrvatskog Kola« stali za-

Škandali s Bleerovim zajmom.

Američan obolio od razočaranja. - Koliko su iznosile provizije. - Nekako sedam i pol milijuna dolara. - Potplaćeni ministri, poslanici i novinci.

Novosadski »Vidovdan« piše o skandalu s Bleerovim zajmom, pa među inim kaže i ovo:

„Bleerbank, visoko cijeneći žrtve i uspjelje našeg naroda u svjetskom ratu, htjela je da pomogne (?) našu državu zajmom od 100 milijuna dolara. Taj je zajam zaključen redovnim putem sa svim potrebnim formalnostima. Nama je međutim do sada isplaćeno 17½ milijuna dolara i — svršeno. Bleerova koncern rješio je, da nam više ne da ni pfeeniga. Mi smo se na mjerodavnom mjestu interesovali, zašto nam je uskraćen ugovorom priznati kredit i dobili smo odgovor: zbog korupcije. I sad

zivati poklicima »Doli Hrvati«. Policija upotrebi tu prigodu i mjesto da stavi red među orjunce i pronadje izazivača, blokira i zatvori oko tristotine Hrvata u »Hrvatskom Kolu« i obavi osobnu premetačinu kod svih prisutnih. Oružja nije bilo nadjeno kod nikoga, što je sasvim prirodno Hrvatima, jer oni nisu nijankava plaćenička banda.

Nakon toga policija uapsi g. Josipa Drezgu, koji je sa dva prijatelja u Split po poslu došao, i slučajno se u »Hrvatskom Kolu« desio. Malo iza toga uapsi i g. I. Škaricu, koji je sa Drezgom došao, a zatim sve one šibenčane i kašteline, koji su se u rečenim prostorijama nalazili. Kapetan i mornari motora, koji je dovezao u Split šibenske omladince, bili su također uhapseni u času kada su ulazili u jednu gostionu da objeduju. Sve to je učinjeno bez ikakva i najmanjeg povoda i razloga. G. Mato Kalmeta došao je u Split na dva sata po podne, pak je i on, samo zato jer je iz Šibenika došao, bio uhapsen.

Svi ti uapsenici, bili su (42 na broju) strpani u jednu malu prostoriju, tako da su ležali jedan na drugom. Dapaće policija im nije dala ni jesti, niti vode piti, uslijed čega je nekima i pozlilo. Tako strpane ljude, samo zato jer su Hrvati, policija je držala punih sedam sati, od 1 do 8 sati na večer, a na 10 sati u večer, predala je sve praćene vojskom policije i žandara u sudbene tamnici.

U tamnici, protuzakonito i kršći svojevoljno Ustav, policija je upšenike držala, bez ispita i osude preko 24 sata. Nakon prosjeda, neki su bili ispitani, poslije 30 sati, neki nakon tri dana, a zadnji nakon 4 i 5 dana. Jedan dio uapsenika je bio osudjen na tri dana zatvora, bez ikakva razloga i dokaza, jedino da se možda opravda nezakonito uhapsenje, i kršenje ustava.

Jednog šibenskog Hrvata, koji je u prošli potak na 30. 11 došao u Split i likinuo »Živo hrvatski Split«, policija je osudila na 5 dana, a drugoga radi istog poklika na

14 dana zatvora. Uračunav da su šibenski Hrvati bili zatvoreni radi poklike Hrvatskoj, proizlazi, da je poklik »Živila Hrvatska« slajao 195 dana tamnice.

Žalosna je to i jedna konstatacija, da Hrvatima, nakon 5 godina ujedinjenja nije slobodno, u državi Hrvata, Srba i Slovenaca, klicati Hrvatskoj, a sve drugo je dozvoljeno, a pogotovo proti Hrvatskoj. Za poklike proti Hrvatskoj, još nitko nije bio osudjen, dapaće bio je od režimlja branjen i protežiran, a poklik »Živila Hrvatska« šibenčani, sašnom ovom zgodom, plaćaju sa 195 dana tamnice. I to vam je bratstvo i ravnopravnost!

Šačici od dvadesetak ljudi — branjenoj i čuvanoj po policiji — je bilo dozvoljeno, ometati velebni hrvatski Zbor u Splitu od 3-4 tisuće ljudi, a Hrvatima nije dozvoljeno slaviti dan ujedinjenja kličući Hrvatskoj! Splitski Hrvati, koji danas računaju dvije trećine grada Splita, zapamtiti će dobro ovaj dan, pak će skupa sa svim dalmatinskim Hrvatima, po zasluzi uzvratiti svojim izazivačima.

Kada dobijemo potanje podatke navratit ćemo se na predmet.

Naši dopisi.

Split, 3-XII 1923.

U nedjelju, na 18 studenoga uslijedio je svečani otvor »Hrvatskog Kola« u Splitu, u sjajnim prostorijama u Marmontlovoj ulici. Odaziv je bio dostopan ovog Hrvatskog grada. Odlični broj Hrvata, sve starih hrvatskih boraca, sve što je u Splitu neodvisna i čestita, skupilo se toga dana, u društvenim prostorijama, da izaberu društvenu upravu, i da stvore program rada, oko podizanja i uščuvanja Hrvatske Svijesti, te nude u bolju hrvatsku budućnost.

U Upravi je birana sve sama elita splitskih Hrvata, čija smo imena donijeli u pretprošlom broju. Sa sastanka su izmjenjeni pozdravni brzozavi sa g. Dr. A. Trumbićem u Zagrebu. Tako će i u Splitu, da nakon nekoliko godina, za kojih je bila uspa-

da iznesemo našim čitaocima detalje te prijave afere. Bleerova banka poslala je u našu zemlju jednog od svojih najposobnijih ljudi, inžinjer-skih pukovnika Williams Polanda. On je poznat cijelom svijetu sa svojih misija u Belgiji, Poljskoj i t. d., te sa svojim tehničkim radovima na panamskom kanalu. Taj naš odlični prijatelj pregao je svim silama da pomogne našoj otačinbi, koju mnogo voli. Dokaze za njegovu ljubav prema Jugoslaviji najbolje nam pružaju ugledni američki listovi „Newyork Times“ i revija „The Yugoslav Review“, kroz koje je on prikazivao sve odlike naše rase i dizao joj autoritet i kredit. Poslije svog ovog rada, došavši u našu otadžbinu, gosp. Poland je doživio strahovito razočaranje i još strašnije napadaje od američke javnosti, zašto ih je nevjerno obavještavao. Posrednik

između Bleera i naše države bio je jedan poznati beogradski inžinjer Lj. P.. Tomu gospodinu platila je Bleerova banka 15 milijuna dinara od kojih je on dobio oko sedam milijuna, a ostatak od osam milijuna razdijeljeno je medju razne narodne poslanike (da glasaju za zajam), ministre, te za razne bankete i objede. Već sam li fakat strašno je djeloval na g. Polanda, ali u interesu našu zemlje on je čutke prešao preko njega. Ali poslije toga došli su još jasniji dokazi pokvarenosti. Gosp. Poland je saopćeno pet dana prije obrazovanja homogene radikalne vlade, dakle u momentu kad je još Ljubo Davidović pozivan u dvor za sastav vlade, da će biti obrazovan čisto radikalni kabinet; drugim riječima, da pazi kome daje i bude davao provizije. Treći fakat još više je porazio g. Polanda. Kad je poslije

vana hrvatska svijest, lažnim jugoslavenstvom, opet da se dvostrukim žarom i energijom probudi i bude putozakoni i ostalim zalutitim Hrvatima. U Splitu će eto opet na najljepšem i izloženijem mjestu, da zapeša Hrvatska Trobojica.

Drniš, 2-XII 1923.

Drniš je na 1 prošlog mjeseca, inorno i dostojanstveno proslavio jednu hrvatsku svečanost, prenos Hrvatske Čitaonice u nove prostorije u kuću, rodoljubnog hrvatskog starine g. Toma Pećarića. To je bila davna potreba hrvatskog Drniša, jer su stare prostorije bile premalene za veliki broj društvenih članova, a osobito za potrebe cijele drniške krajine, jer je Čitaonica os, oko koje se vrta cijeli hrvatski pokret u toj čisto hrvatskoj krajini. Te prostorije će biti i povećane sa drugim pobočnim prostorijama, tako da će biti u jednu riječ stjeciše svih Hrvata iz Drniša i okoline. Na vrhu same sgrade se vije naša Hrvatska trobojica, pravi simboli hrvatske naše krajine.

Vodice, 30-XI 1923.

Hrvatska svijest u našim Vodicama je uvjek bila visoka i jaka, a i pod zloglasnom Austrijom, ova mala općina, radi svojeg radikalnog hrvatstva, uz šibensku, ubrajala se medju prve. Od sloma pa sve do danas se je podizala, pa se može sa sigurnošću kazati, da se je vodički težak, osim desetak plaćenih izroda putpuno osvijestio. Braća zemljoradnici, se također nijesu odrekli nikada, svoga Hrvatstva, pa se pouzdano nadamo, da čemo u buduću, u narodnim hrvatskim borbama, za jednički istupati.

Ekonomska stanje našega težaka, kao i svugdje nije ružičasto. Nevolja i nestaći je i naš gost, Sva je sreća u tomu, da se naše vino ipak po nešto prodaje i izvaja, i ako mu je cijena takova, da težak prodajom, ni svoj trud ne naplačuje. Unevno, manji trabakuli i bracere, izvajaju naše vino u južnu Dalmaciju, a najviše u Bakar. Po jeseni se prodavao stolitar po Din. 250, a danas se prodaje i po 280-290 Din. Narod je i s time zadovoljan, glavno je da do-

izbora tražio da mu se pruže obavejštenja u šta je utrošen zajam, vlasti mu nije mogla položiti računa za sedam i pol milijuna dolara. Znači da se ta svota utrošila u izbornu korupciju.

Gosp. Poland se ovih dana razbolio, igleda baš zbog ovih razočaranja, i rješio je da ostavi našu zemlju.

Zašto nije izneseno ime beogradskog inžinira? Valjda »Vidovdan« ima respekt pred njim zbog ovih 7 milijuna. Tko zna možda on nije tvrd ruke, a »Vidovdan« treba novaca, pa zašto onda da se zamjera čovjeku izmicanjem njegova imena. — Čudna je to stvar, da teroriste, oružnici i srnaocvi, tuku i ubijaju svakog, samo još ne taknuse nijednog sfera. Već su i na »protudržavne« spomenike navalili, pa bi vrijeće bilo, da udare i na korupcijoniste.

dje gotovine, da namiri najnužnije za zimu. Računa se da je iz Vodice do sada izvzeno više vina, nego iz cijelog šibenskog kotara.

Vodički Hrvat.

Iz Primoštena nam javljaju: Jedna štice neosrođnih elemenata, spravljena da pokorno služi, svakom režimu i svakoj vlasti, koja se kupi oko nekakove "jugoslavenske iskre" u ovom našem Hrvatskom mjestu, izgleda da je postavila sebi, kao zadatok da grdi naše hrvatske velikinje i privake i da dijeli lekcije o patriotizmu. Na ovo se ne bi osvrnuli radi njih, niti bi im davali takove važnosti, već pišemo radi toga da upozorimo javnost, da ovi vajni fašisti, nemaju nikoga uza se, osim 10-12 zavedenih, i da su u Primoštenu sve sami pristaše hrvatskog pokreta i hrvatski zemljopadnici, koji se međusobno podupiru. Iz one pak jedne "jugoslavenske iskre", ne bude nikada žara ni plamena, niti za Primošten, a kamo li za Jugoslaviju.

Umjetnost.

Dolazak „Zvonimira“.

Veseli nas i radujemo se, što čemo 15. ov. m. imati prilike, da slušamo koncert M. D. „Zvonimira“ iz Splita.

Ovo pjevačko društvo podiglo je svoj renome godine 1920., kad je priredilo turneju po čitavoj našoj državi.

Zagrebačke, Beogradske, kao i Novosadske kritike bile su punе hvala i priznanja.

Ovo se najstarije pjev. društvo u Dalmaciji, počelo se rapidno razvijati tek 1916. godine, kad je angažirao kapelnika Ma. Hraždiru. O njegovim sposobnostima, kao dirigenzu i kompozitoru suvini je i pisati jer bi se morale ponoviti sve one laskave riječi, koje su mnogi glazbeni kritičari o njemu napisali. Mislimo, da je dovoljno to, što ga ubrajaju između najboljih dirigenata ove države.

Kako smo upućeni na programu su najčešći slavenski zborovi, kao „Orāč“, „More“ i t. d.

Rekosmo da nas veseli „Zvonimirov“ dolazak. — Da, — ovakovim društvima, koji stoje na čisto umjetničkoj visini uvjek čenu otvoriti naše sreću i rado primili u naš grad i dokazati sa svojim skromnim prisustvom, da znademo poštovati i cijeniti umjetnost.

O samoj izvedbi naš će kritičar u detaljima izvestiti.

Domaće vesti.

Progon Hrvata. — Pišu nam iz Splita. — Državno odvjetništvo je ohustavilo izlaženje lista „Narod“, dvaputa koji je u zadnje vrijeme bio postavljeno konkurent glasila beogradskih kamarilje „Novo Doba“. Međutinje je prizivni sud ove zabrane ponudio i time podučio splitsku policiju da imade pravde i za Hrvate, i da se ističuva proti hrvatskim novinama, bez razloga.

Izmjena novca. — Javljaju nam iz Biograda: Ovih je dana započela izmjena austrijskih kruna. U narodu nezadovoljstvo Neki nisu dobili ni polovicu, od onog što su mislili dobiti. Za ovu zastugu don Jurje Blaškiniju biogradnji namjeravaju ponuditi mu mandat za treću zonu.

Pred ţinu godina. — Pišu nam iz Orebice: Ovdje su ţastički delija, koji traže našu hrvatsku djecu u školama sa protuhrvatskim pjesnicima, izletio se u organu dalmatinskog smjeća i beogradskih piščenika „Pobjeda“ proti našoj „Matici Hrv-

atskoj“ i proti starini učenjaku prof. Vjekoslavu Kraljeu, radi spomen-knjige na 1000 godišnjicu obilježnice hrvatske Kraljevine.

Ovaj nekod zadružni Austrijanac, Karlov obožavatelj, zove se M. Vekarić, učitelj smatrao se je najstreljivim čovjekom, kad je djecu podučavao o sljajnoj povijesti Habsburgovaca i o njihovoj ljubavi prema Hrvatinama i danas, kad mu kao „Austrijanskog“ miljeniku i obožavatelju Franje Bećeku pod nas ne bi bilo mjesto, isto kao i splitski profesor Širvić Alfirević utekao se pod okrilje jugovina, kojima svaki smrad ljudski i u gradovima i na selima dolazi dobro. Kad čitanici suzadru da se je učitelj Vekarić dieo sa slikom Franje Josipa, Karlovačkom i Zitomnom, onda će im biti jasno, radi kojih razloga napada on sada naša Hrvatska Matica i našeg slavnog učenjaka prof. Vjek. Kraljević.

Ovile Vekarićeva pisanje izazvalo je kod Hrvata pravo gnušanje.

„Novo Doba“. — Pišu nam iz Splita: Radikalni su namjeravali ovđje nastaviti na izdavanjem njihova organa „Dalmatinski Radikal“. Međutinje izgleda da će ju napustiti onu namislu, jer g. Vinko Kisić produje njegov dio pod „Novog Doba“. Radikalni bi imali kupiti ovaj Kisićev dio i tako postati suvlasniči lista. Kako Kisićev dio iznosi preko jednog i pol milijuna, to bi radikalni dobili većinu kod lista i tim bi postao njihov organ. Kisić namjerava sa dinarima u Zagrebu.

*** Kraljevi putovanje u Pariz. Šibenik,** 7. prosinca. — Zagrebačka „Večer“ u broju od 4. o. m. na trećoj strani donosi iz Beograda ovu vijest: „Vladini krugovi turde, da je kralj otišao u Pariz u surhi lječenja zubobolje“. Ovom je tvrdnjom beogradска homogenija vrla dala jednu poštenu pljusk u svim beogradskim zubariima.

Gradske vesti.

Zurna Pomoć Nastrandalim od Poplave. Hrvati! — Na hiljadu naše braće Slovence i Hrvata nastrandalo je uslijed zadnje poplave. Nije nužno da se na vas upravlja ikavki apel. Svaki od Vas koliko može, neka posalje na načelnika grada Zagreba g. Vjek. Heinzelu svoj obrok. Za Šibenik i okolicu prima doprinose i naš list.

Do sada doprinijele:

G. Miho Jerinić Din 50. g. Josip Drezga Din 200.

Zivila Hrvatska — Živio Zagreb! — U pondjeljak na večer pri dolasku parobroda iz Splita, na kojem se je nalazio nekoliko Oružaca, oni misleći da im je ovdje slobodno provocirati mirne građane, počele izazivati građanstvo na obali. Ovo svjesno odvratiti na izazovne poklike sa urnebesnim potklicima: „Živila Hrvatska! Živio Zagreb! Ti poklici, kao da su nekumni smetnici i nakon malo časa bila su uhapsena tri omladinske i po Bachovoj patentu kužnjeni: Mate Žuković 10 dana, a Krešo Jadronić i Marko Drezga na 14 dana tuncinice.

Prvi prosinca — se je u Šibeniku sprovođeo sasvim nešavno. Osim oficijelnih i oficijeljnih osoba misam nije nitko drugi prisustvovao.

Sv. Nikolai i Vrag. — Nakon što su sv. Nikolai i njegov vjerni pratilje Crni Vrag prekino obnisi grad i svakomu prama njegovoj dobroti i zlosti porazili darove i řile, odose i na policiju. Vrag je nosio punu kolicu darova. Kad ih je spazio komesar, sreću mu se razveselilo, videći sv. Nikolaju da se je i njega siromašno sjetio, poljuti mu ruku od radosti, a sa suzom na očima mu rekne: „Moj, dragi sv. Nikolaju ti mi svemu, ali ja nesumnjim primiti dar od nikoga, pa ni od tebe.“ Sv. Nikolaj podijeli mu to komesaru blagoslov i začeli mu da unapred bude dobar i pravedan. Na to Vrag pruži detektivu Beliščiću vreću austrijskih srebenih kruna kao dar, ali ovaj skoči kao bijesni pas na Vraga i mu sv. Nikolaju opusne ih po njegovom oblijevu. Vragu ne ostalo drugo nego pobjeđe na talijanski parobrod sa krunama.

Tri Čitaonica u Šibeniku. — Što drugi gradovi nemaju, to eto i mame na Šibeniku

U zadnje doba otvorile su se tri nove čitaonice, a te su knjižara I. Griman i papirnice Delfin i Bogić. U ovim čitaonicama imade svakih novina, i svakomu je slobodno doći u čitaonicu i čitati novine. Ulaz u ne se neplaća, novina se ne kupuje, a sve se iz nje sazna budava.

Sv. Nikola — nam je donio kišu, mještano snijeg: mještave bravetine mjesto prisutne, ukinute porez odmjerenu za vrijeme okupacije, ili zato povišenje drugih poreza za 100 %. — Crkvica na obali doživila je iznadnjeg. Ove godine bila je okićena i su dvije velike hrvatske zastave.

Utopio se — je u Mandulini mornar Josip Stipar. Rodom Slovensac, u službi nehotice se stvarao u more. Potonuo. Tek sutradan su ga izvadili iz morske dubine. Mornarice mu je pribredila krenuti sprovod. Bila mu luka hrvatska crna zemlja!

25.000 Dinara — mješteće plate, uz stan su osam soba i centralno loženje malo mu je i nije primio. Centralna „Jadranske Banke“ u Beogradu ponudila je dru. Stjepanu Kneževiću, odvjetniku u Dubrovniku mjesto bankara konsulentu u Beogradu sa mještem platom od 100 hiljada kruna, a ovaj je odlučio ovu ponudu. To bi u samom novcu iznosilo Milijun i dvije stotine hiljada kr. godišnje plate. Odvjetnik dr. Knežević je pravnik kao i svi njegove kolege. On odabija platu sa stanom od kojih 30 hiljada dinara mješteće, a njegovu sudrugu sudi, i savjetnici jedva da potuze mješteću platu od 2500-3000 Dinara. A naši težaci, koji su glavni izvor prihvare nemaju ni godišnje prihoda sve skupa, koliko Jadranska Banka nude dru. Kneževiću mješteće. Eto tu leži uzrok cijelog nepravdu u ovom od radikalnih biljegovane najdalje do 15/XII o. g. do kojeg dana traje rok natječaja.

Biograd a ne Beograd. — Dokle su došli služi i ovaj slučaj. Roku Dominiku u Biogradu bilo je upravljeno pismo iz Šibenika. Ovo pismo nije primio Roko, nego pošlija u Šibeniku sa opaskom, da se Roko Dominiku nije moglo meti u Beograd. Mi se nečudimo, da se ovakava Šta može dogoditi, kad je društvo „Dalmatia“, kako nam to javlja prijatelj iz Biograda mogla ustavljati parobortske vatre Biograd Šibenik jedan put, dok Preko Šibenik četiri puta sedmично.

Bezkonjke Šibenske policije. — Radi izjave g. Krste Jovčića štampane u splitskom „Narodu“ koncem rujna ove godine, pod ovim naslovom, bio je zaveden knjižni postupak a Jovčić od toga dana članu u istražnom zatoru. Kako smo informirani, u ovom procesu, kojim je kompromitiran potpisac Carević, promijenila su se tri državna odvjetnika i tri istražna suča. Istupna je slijesna svjedoka i po više puta, a još se ne vidi kraja. Do koga je neka providi i putuju, jer to je zakon predviđa, kada se radi o uopštem.

Nova naredba — stigla je iz Beograda. Prava ovog peljari unaprijeda ne će moći u Zlarinu u Prvi vojni se u ludom i za istu trošiti, već će morati radi štednje, ići na noge preko mora da pregledaju fenjere.

Sprovod Orijune — se je obavio na dan ujedinjenja Sprovodu je prisustvovao ujih 470 ubrojiv ovamu i 3 glazbe, koje su uđale posmrtnu kornećnicu. Bolesnu rastrovitiju sklonu svakom zlu i opaćini od svog postanka, u nju zadnje vremena u oskulici i bez pomoći sa strane svojim dorotušiteljem, prestaši je živjeti, prije negoli je na vršu pune četiri godine, Blaži još lako ova zemlja, koju je došla u njenja!

Darovi. — U fund našeg lista darovno je bio prijavljen g. F. Din 200., na čemu mu uprava našeg lista najprije zahvaljuje i molii ga da naš list podupire i u Americi, kada funkcija prispije, želeći mu tamo dobar uspjeh i sretan put.

Vatrogasnog Društva — Marko Stojčić poklonio je 4 gredice, za obnovu nove duševne i popravak tornja. — G. Jere Matetić u istu svrhu darovan je dvadeset dasaka. — Luigi Inchostri darovan je 30 metr kartaša za pokrati desaru. — Luigi Battigelli darovan 12 malih gredica. — Na čemu im Uprava harma zahvaljuje.

Izdav. i odg. urednik: M. Berović, pravnik
Tiskar Pučka Tiskara — Šibenik

Priobčeno. *)

Gosp.

Dr. Dušanu Ivetiću

Šefu Zdravstvenog Odsjeka

Split.

Veseli me, da je za vrijeme našeg razgovora prigodom Vašeg zadnjeg boravka u Šibeniku bilo razbistreno moje pitanje, pak se čutil ponukanim da u mojoj tiskanoj poruci upravljenju Ministarstvu Zdravlja dne 7/11 o. g. navedene netočnosti o Vama i o g. dr. Montani ovim povučem.

Šibenik, dne 3. prosinca 1923.

Miho Jerinić.

Uredništvo za ovaj članak ne odgovara.

OPĆINA ŠIBENIK

Br. 15030 Šibenik, dne 23.XI. 1923

Raspis natječaja

Raspisuje se natječaj na više mještara redaru pri ovoj općini.

Natječatelji moraju podnijeti svoje mještave vlastoručno napisane i redovito biljegovane najdalje do 15/XII o. g. do kojeg dana traje rok natječaja.

Svaki natjecatelj mora molbi prižlosti isprave, kojima će dokazati:

- neporočnost ponašanja
- poznavanje srpsko-hrvatskog jezika u čitanju i pisanju
- tjelesnu i duševnu sposobnost za vršenje redarstvene službe
- eventualno do sada obavljene službe
- da nije mladji od 24 i da nije stariji od 40 godina
- da nije ozelen
- da je državljanin S. H. S.

Pravi odnosa redara općine Šibenike uređeni su osnovom o mirovinama i mirovinskom zakladi, odborenim u sjednici opć. Vijeća od 10/11 1912. Priznaju se i dodaci na skupco i paušal za odjelo.

Služba je pri nastupu privremena t. j. pokusna za rok od godine dana nakon kojega roka dotičnik može biti imenovan stalnim s pravom na mirovinu, ako zadovoljiva.

Predsjednik Općine:
(M. P.) BLAŽEVIĆ, v. r.

Kalendari za godinu 1924.

Blok kalendar dnevni mali	D 7
Blok kalendar dnevni veliki	50
Blok kalendar dnevni orijaški	80
Kalendar za lisinicu	2
Kalendar za prstuk, uvez Sagrio papir	12
Kalendar za prstuk, uvez platno	15
Kalendar za novčar uvez papir	3.50
Listni kalendar Din. 1.50	
Podložni kalendar	50
Srce Isusovo kalendar	15
Tjedni kalendar	24
Zabavnički kalendar	40
Zagrebački pučki	18
Zvezan kalendar	15
Zvonimir kalendar	32

Na zahtjev saljemo potpuni popis budova. Narudžbe otpremamo uz pouzeće.

St. Kugli, Sveučilišna knjižara i Knjižara Jugoslav. Akademije, Zagreb. Ilieci 30

Foto Pax

Zavod za umjetno slikanje, povećanje reprodukcije slike, izrada sa uljem, aquarel, i pastel bojama, tuš i krejton.

— ZAGREB, ilice 35.

Mali oglasnik.

Temeljna taksa 6 Dinara. Za svaku riječ 50 para. Za djebla slova dvostruko se uraćunava. Plaća se unaprijeda.

Ženidba Jedan naš prijatelj u Americi (Maidsville-Monongalia) da seda kada je trudom, radom i znanjem stekao u Americi priljev imanje obratio se je nama, da bismo mu pripričali jednu vrednu, marljivu, radnu i poštenu djevojku, koja bi mi imala biti družica.

Potpuno ime prezime i adresu dotičnog Hrvata nalaze se u nasoj Upravi, i ona djevojka, koja bi želila stupiti u dopisivanje s njim može istu uz diskrekciju kod Uprave dobiti.

KRUMPIRA

bijeloga, zdravog, suhog za jelo prebranoga bez zemlje nudja svaku količinu

VLADO STEFANOVIĆ
DARUVAR (HRVATSKA)

Trgovina koža i postolarskog pribora

Beljan i Batušić Ogulin

nudja uz najniže dnevne cijene sve vrsti koža kao: Waches polovice - Krupone tu i inozemne u svim težinama, tabanice, Vratove - trbušine, kravine, Pitlinge crne i žute, Box, Sevra crni i u bojama, Sevret, ovčinu, Blauk, svljinju, l. t. d., također sav pribor a poglavito: Podkove za cipele, Tacks čavlića, kremu, Waselini, konac, bičeve i. t. d.

Vlastita radiona gornjih djelova.

Narudbe obavljaju se odmah, prema želji željeznicom odnosno parobromom ili poštom.

Za dobru robu i solidne cijene jamčimo.

PRODAJE

se u Zagrebu u najprometnijoj ulici kuća prizemna sa dva stana, jedan od tri a drugi od jedne sobe sa svim nuzprostorijama, sa gradilištem i dvorištem u površini circa 600 č. hv. zajedno sa trgovinom dobro uvedenom gradjevnog materijala. Na raspolažanje staje dvije staje dva magazina velika šupa, poslovnicu sa telefonom od dvije sobe, sve električno razsvjetljeno.

Za preuzeći i useliti se po mogućnosti čim prije. — Cijena svema Din. 1.250.000—

Samozbiljne upite pod „Prilika“ na upravu ovog lista.

Dalmatinski Hrvat

Posjetiocima morskih kupališta, putnicima i izletnicima, preporuča svoj novouređeni,

Hotel „Dalmacija“

u Tivtu, jedan sat vožnje parobromom od željezničke postaje Želenika.

Putpuno nova zgrada sa novim namještajem, na najljepšem mjestu Boke i u blizini najvećeg i najljepšeg perivoja u državi. Morsko kupalište u neposrednoj blizini.

— Cijene vrlo umjerene. —

Ivo FAŽO, TIVAT,
Dalmacija.

Jugoslavenski Javni bilježnik
u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVIĆ

1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Zastupan u svim ostavinskim i inim poslovima i razpravama. Utjerivan otstete za Vaše nastrandule i poginule u Americi, kao i osmrtnice za umrle u svim slučajevima. Izradujemo sve pravne i ino dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rodbine, koja će se za njih pobrinuti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu.

I. STJEPUŠIN — SISAK

Preporuča najbolje tambure, žice, partiture i ostale potrebštine za sva glazbila.

Dragutin Šeppek, Zagreb

Prilaz 35 Prilaz 35.

Vlastiti proizvod svih vrsti

LIMENKA

za lak, ilrnajis, terpentin, ulje, petrolium, kaučuk itd.

Patentne limenke za uljene boje itd.

Odlikovana Voštarnica
DIPLOM. GRU ČULAR VOŠTARSKI
PELAR MAJSTOR
ŠIBENIK

IZRADUJEM:

sve vrsti svjeća, duplira, uskršnji stojnice (cerce) sa svim urešnim znakovima, iz prvorazrednog voska, brzo i solidno.

PRERADUJEM:

prema želji sve vrsti svjeća iz voštanih ulomaka i okapina.

PRODAJEM:

hnog vrcanog MEDA naravnog sa mog uzornog pčelinjeg, na malo i veliko. Med je vauredne ljekovitosti za plućne bolesti, grla, prsa, prehlade itd.

KUPUJEM:

sve vrsti voštanih okapina, ulomaka i žutog voska.

Sve uz povoljne cijene!

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

I. Bos. Hec. tvornica turpija
JOSIP MEGLIC

Vareš Majdan Željezara

Preporuča sve vrsti novih turpija i rušpu na veliko i za malo te prima na novo oštrenje istrošene.

Cjenici na zahtjev bedava i franco.

KRUMPIRA

Zdrava, birana, slavonskog bijela najbolje vrsti
nudja svaku količinu na vagone
Trgovina Žemaljskih Pločava

IVAN VRKLJAN

DARUVAR (SLAVONIJA).

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo.
Jelačićev trg. 4. - ZAGREB. - (vlastita palača)

Dionička glavnica: s pričuvima Din. 28.000.000.
K 112.000.000.-

Telefon: 2-85, 7-96, 11-94, i 15-54.

Brzojav: Trade i Trgobanka.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Affiliirani zavodi: U svim većim trgovackim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi.

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak.

Eskomptira: mjenice i devize.

Financira i osniva: obrtnička trgovacka i industrijalna poduzeća.

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.

Podjeljuje: predujmove na vrijednosne papire.

Burzovne naloge: obavlja kulantno i točno.

Izdaje: čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu -- i inozemna mjesta.